

Televīzijas operatora profesijas standarts

1. Vispārīgie jautājumi

1. Profesijas nosaukums – televīzijas operators.
2. Profesijas kods – 3521 07.

2. Nodarbinātības apraksts

1. Profesionālās kvalifikācijas līmenis – piektais profesionālās kvalifikācijas līmenis.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkums:

– televīzijas operators ir kvalificēts speciālists, kurš ir nodarbināts audiovizuālo mediju, producēšanas kompāniju, filmu studiju un interneta nozares jomā; piedalās audiovizuālo darbu veidošanā; darbojoties radošajā komandā kopīgi ar režisoru, redaktoru, skaņu režisoru, scenāristu, mākslinieku, stilistu, grimētāju, apgaismotāju, dekorāciju uzstādītāju, ieraksta vai tiešraides dalībniekiem, atbilstoši radošajai koncepcijai televīzijas operators piedāvā optimālu vizuālo risinājumu un atbilstoši režisora gala uzstādījumam, izmantojot videokameru un apkalpojot palīgtehniku, veic kvalitatīvu uzņemšanas objekta fiksāciju; lietotāja līmenī pārzina uzņemšanas videotehniku, kadra kompozīcijas veidošanu, dokumentālā un mākslinieciskā tēla vizuālo veidošanu, apgaismošanas pamatprincipus.

Televīzijas operators strādā uzņēmumos, kā pašnodarbināta persona vai individuālais komersants.

3. Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences

1. Spēja profesionāli novērtēt veicamo audiovizuālo projektu realizāciju.
2. Spēja uztvert un definēt darba uzdevumu un izvirzītās prasības.
3. Spēja novērtēt realizējamā projekta īpatnības.

4. Spēja ņemt vērā tehnoloģiskos un darba vides ierobežojumus un prast izmantot to priekšrocības.

5. Spēja noteikt darba realizēšanai nepieciešamās tehnoloģiskās iekārtas un plānot to izvietojumu.

6. Spēja strādāt radošā komandā.

7. Spēja plānot veicamos darbus un piedāvāt to optimālo risinājumu.

8. Spēja argumentēt savu viedokli.

9. Spēja piedalīties lēmumu pieņemšanā un izpildīšanā atbilstoši darbības plānam.

10. Spēja organizēt, izmantot un uzturēt drošu un stabilu darba vidi.

11. Spēja pastāvīgi nodrošināt kvalitatīvu tehnoloģiskā risinājuma realizāciju.

12. Spēja adekvāti rīkoties problēmsituācijās un laikus pieņemt nepieciešamos lēmumus.

13. Spēja ievākt un apkopot nepieciešamo profesionālo informāciju un sekot nozares aktualitātēm.

14. Spēja sadarboties ar citu radošo profesiju pārstāvjiem.

15. Spēja ievērot profesionālās ētikas normas un citus darbības jomu reglamentējošus dokumentus.

16. Spēja nodrošināt vides, darba aizsardzības un ugunsdrošības normatīvo aktu prasības.

17. Spēja sazināties valsts valodā un divās svešvalodās.

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes

1. Plānot un organizēt savu darbu atbilstoši uzdevumam.

2. Pārzināt galvenos videokameru veidus un to tehniskās iespējas.

3. Pārzināt dažādus video formātus un to specifiku.
4. Pārzināt dažādu apgaismošanas ierīču īpašības.
5. Veidot sadarbību ar projektā iesaistītajiem tehnoloģisko iekārtu speciālistiem.
6. Pārzināt kadra kompozīcijas pamatprincipus.
7. Izprast dokumentālā un mākslas video darbu specifiku.
8. Izprast mākslinieciskā tēla veidošanas pamatprincipus.
9. Pārzināt video montāžas radošos un tehniskos pamatprincipus.
10. Mērīt darba objektā apgaismojuma ekspozīciju, noteikt krāsu temperatūru un izvēlēties gaismas daudzumu luksos.
11. Pārzināt televīzijas operatora palīgtehniku un tās iespējas.
12. Pārvaldīt valsts valodu.
13. Pārvaldīt divas svešvalodas saziņas līmenī.
14. Organizēt savu un sadarbības partneru darbu un darba vietu.
15. Pārzināt audiovizuālā darba tapšanas procesa pamatprincipus.
16. Lietot racionālus darba paņēmienus.
17. Izprast audiovizuālās nozares specifiku.
18. Izprast mediju darba specifiku.
19. Orientēties audiovizuālo tehnoloģiju specifikā.
20. Lietot audiovizuālās nozares standartus un simboliku.
21. Gūt priekšstatu un pielietot praksē iegūtās zināšanas par laikmetīgajiem tehnoloģiskajiem risinājumiem.
22. Ievērot elektrodrošību.

23. Ievērot ugunsdrošību.
24. Ievērot darba aizsardzību.
25. Sniegt pirmo palīdzību.
26. Lietot profesionālo terminoloģiju valsts valodā un divās svešvalodās.

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas

1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī:

- 1.1. radošā darba analīze un kritika;
- 1.2. pētījumu metodes;
- 1.3. autortiesības;
- 1.4. komercdarbības pamati;
- 1.5. prezentācijas pamati.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī:

- 2.1. vispārējā kultūras vēsture un teorija;
- 2.2. mākslas vēsture un teorija;
- 2.3. teātra vēstures pamati;
- 2.4. literatūras vēstures pamati;
- 2.5. kino un televīzijas vēsture;
- 2.6. dokumentālā un aktierkino estētika;
- 2.7. mūsdienu audiovizuālie mediji;
- 2.8. tēlotāja māksla;
- 2.9. fotogrāfija;
- 2.10. audiovizuālās montāžas principi;
- 2.11. televīzijas režijas pamati;
- 2.12. televīzijas scenārija izveides pamati;
- 2.13. televīzijas žurnālistikas pamati;
- 2.14. skaņas režijas pamati;
- 2.15. darba tiesiskās attiecības;
- 2.16. profesionālie termini valsts valodā un divās svešvalodās.

3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī:

- 3.1. kompozīcija;
- 3.2. krāsu mācība;
- 3.3. tēla psiholoģija;

- 3.4. radošā procesa psiholoģija;
- 3.5. semantika un semiotika;
- 3.6. darbs komandā;
- 3.7. video estētika;
- 3.8. audiovizuālo tehnoloģiju pamati;
- 3.9. apgaismošanas principi;
- 3.10. televīzijas un video operatora darbs;
- 3.11. valsts valoda;
- 3.12. divas svešvalodas saziņas līmenī;
- 3.13. vides aizsardzība;
- 3.14. darba aizsardzība.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Iepazīšanās ar darba uzdevumu.	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. saņemt informāciju par veicamo darbu, tā specifiku un īpatnībām; 1.2. iepazīties ar audiovizuālā darba scenāriju vai informāciju par plānoto darbības norisi; 1.3. iepazīties ar režisora māksliniecisko koncepciju; 1.4. iepazīties ar mākslinieka piedāvāto dekorācijas projektu vai uzņemšanas vides nosacījumiem; 1.5. iepazīties ar stilista un grimētāja piedāvāto vizuālā tēla koncepciju.
2. Iepazīšanās ar videofilmēšanas vietu un apstākļiem.	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. novērtēt objekta atbilstību audiovizuālā darba realizēšanai; 2.2. novērtēt objekta specifiku un īpatnības; 2.3. novērtēt operatora tehnikas izvietojuma iespējas; 2.4. novērtēt objekta apgaismojumu un papildus apgaismošanas iespējas; 2.5. novērtēt darba drošības apstākļus.
3. Sava audiovizuālā darba fiksācijas risinājuma piedāvāšana radošajai komandai.	<ul style="list-style-type: none"> 3.1. izteikt savu vērtējumu par uzņemšanas objektu; 3.2. izteikt savu priekšlikumu par optimālo uzņemšanas videotehniku; 3.3. izteikt savus priekšlikumus norises fiksācijas kadrējumam; 3.4. izteikt savus priekšlikumus objekta izgaismošanai;

	3.5.izteikt savus priekšlikumus uzņemšanas tehnikas izvietojšanai un darba drošībai.
4. Iepazīšanās ar audiovizuālā darba izveides gala koncepciju.	4.1.nepieciešamības gadījumā, kopīgi ar radošo komandu izanalizēt visu ieinteresēto pušu priekšlikumus un argumentus; 4.2.nepieciešamības gadījumā diskutēt par optimālo māksliniecisko un tehnisko risinājumu; 4.3.pēc gala lēmumu pieņemšanas, iepazīties ar audiovizuālā darba izveides gala koncepciju.
5. Operatora asistentu, apgaismotāju, videoaparātūras tehniķu un citu speciālistu iepazīstināšana ar audiovizuālā darba izveides specifiku un nosacījumiem.	5.1.noteikt videoaparātūras tehniķiem nepieciešamo vieotehnikas komplektāciju; 5.2.norādīt videoaparātūras izvietojšanas vietas; 5.3.noteikt atbilstošo apgaismošanas tehniku; 5.4.iepazīstināt operatora asistentu un apgaismotājus ar apgaismošanas gala koncepciju un tehnikas izvietojšanas vietām.
6. Audiovizuālā darba norises fiksēšana.	6.1.dot norādījumus apgaismotājiem objekta izgaismošanā; 6.2.dot norādījumus operatora asistentam tā darbībai videoieraksta un/vai tiešraides laikā; 6.3.saskaņā ar gala koncepciju un operatīviem režisora norādījumiem, veikt audiovizuālā darba fiksāciju.

Televīzijas operatora profesijas standarta izstrādes darba grupa:

Jānis Holšteins – Starptautiskās praktiskās psiholoģijas augstskola, studiju programmas „Audiovizuālā māksla” direktors;

Juris Rudzītis – Latvijas Televīzija, galvenais operators;

Andris Bētiņš – Latvijas Televīzija, Operatoru nodaļas vadītāja vietnieks;

Jānis Mihailovs – Dr.psihol.,Starptautiskās praktiskās psiholoģijas augstskola, valdes loceklis;

Jānis Rēdlihs – Neatkarīgā teātra „Kabata” režisors, televīzijas raidījumu cikla „Cilvēks” režisors, operators, autors.

Televīzijas operatora profesijas standarta eksperti:

S.Zvidriņa – Kultūras ministrija, valsts sekretāre;

M.Heimrāts – Latvijas Mākslinieku savienība, prezidents.